

TALLÁROM RÉKA

Magyartanár, olasz nyelv és kultúra tanára
Osztatlan, 7. félév
Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Bába Barbara
egyetemi adjunktus, DE BTK

KÉTNyelvű Települések Helynévrendszérének Összevető Elemzése

Kulcsszavak: helynévkutatás; kétnyelvű helynévrendszerek, összevető névrendszertani elemzés

A helyneveken alapuló nyelvi-etnikai vizsgálatok igen nagy múltra tekintenek vissza, s ezen belül a többnyelvű települések helynévrendszérének kutatásával is többen foglalkoztak a közelmúltban. A többnyelvű területeken végzett vizsgálatok újabban a Magyar Nemzeti Helynévtár Program elindulását követően (2022) kaptak lendületre. Ehhez kapcsolódóan magam is vizsgálatot végeztem három kétnyelvű településen, amelyek Borsod-Abaúj-Zemplén megye Sárospataki járásában találhatók. A három település közül Háromhuta szlovák-magyar, Hercegkút sváb-magyar, illetve Komlóska ruszin-magyar kétnyelvű település.

Dolgozatom két fő egységre osztható. Az első rész az előnyelvi helynévgyűjtések és a későbbi elemzések során tapasztalt módszertani problémákra fókuszál. Ezen a téren a legfőbb nehézséget a helynevek magyar, valamint másik nyelvi névrendszerhez tartozásának megítélése, valamint az egy-, illetve kétrészes helynévstruktúrák elhatárolása jelentette.

Munkám második részében névrendszertani vizsgálatot végeztem. Az elemzések alapjául a PÓCZOS RITA által kidolgozott módszertan szolgált, amelyhez a szerző a névtani vizsgálatok körében jól bevett HOFFMANN ISTVÁN-féle funkcionális-szemantikai, lexikális-morfológiai, valamint keletkezéstörténeti elemzési keretet dolgozta át úgy, hogy azok megfelelően alkalmazhatók legyenek a többnyelvű helynévrendszerek vizsgálata során.

Dolgozatom célkitűzése, hogy a módszertani szempontból megfontolást igénylő ügyekre ráirányítsam a figyelmet. A problémák megfogalmazását konkrét adatok bemutatásán keresztül ismertetem. Munkám során a választott közelítésmód a települések lakóinak valós nyelv- és névhasználati sajátosságait veszi alapul, amely felfogás némileg árnyalja a korábbi szakmunkák megállapításait és eredményeit. E közelítésmód miatt az általam kidolgozott módszertan középpontjában az egyes jelenségek skaláris jellegének a felfogása áll, az eredményeim pedig minden bizonnyal az ezzel kapcsolatos kérdések egyre alaposabb körüljárását teszik lehetővé a jövőben.